Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 219/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta

Lausunto työaikasääntelyä selvittäneen työryhmän mietinnöstä – vuosilomalaki

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa hallituksen esityksestä vuosilomalain muuttamiseksi

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

1. Yleistä

Hallitusohjelman täytäntöönpanosuunnitelman tavoitteena oli toteuttaa vuosilomalain kokonaisuudistus, jolla pyritään yksinkertaistamaan sääntelyä sekä vähentämään sen noudattamisesta ja valvonnasta aiheutuvia yritysten ja hallinnon kustannuksia. Vuosilomalain uudistusta valmistelleen työryhmän työn kuluessa kokonaisuudistuksen valmistelusta kuitenkin luovuttiin ja kokonaisuudistuksen sijasta vuosilomalakiin tuli tehdä vain ne välttämättömät muutokset, joita EU:n työaikadirektiivi ja EU-tuomioistuimen direktiiviä koskevat ratkaisut edellyttävät.

Nyt esitettävässä muodossaan esityksen mukainen uudistus tulee lisäämään yrityksille vuosilomalaista aiheutuvia kustannuksia sekä hallinnollista taakkaa. Lisäksi esityksen mukaiset uudistukset tekevät vuosilomalain soveltamisesta entistä monimutkaisempaa ja tulkinnanvaraisempaa. Suomen Yrittäjät katsoo, että nyt tehtävässä uudistuksessa olisi tullut pitää kiinni vuosilomalain kokonaisuudistuksesta, jolloin muutokset olisi ollut mahdollista tehdä työnantajien ja yritysten kannalta kustannusneutraalisti ja samalla yksinkertaistaa vuosilomaa koskevaa sääntelyä ja sen tulkintaa.

Voimassa oleva vuosilomalaki on varsin monimutkainen johtuen osittain vanhasta, ansaintakynnyksiin perustuvasta loman ansainnasta sekä erityisesti erilaisista vuosilomapalkan laskentasäännöistä ja vuosiloman pitämistä koskevista säännöistä. Kun erilaiset ansaintasäännöt ja palkanlaskentatavat on aiempien lainsäädäntömuutosten yhteydessä yhdistetty, syntynyt kokonaisuus on väistämättä muuttunut monimutkaisemmaksi. Esityksen mukaisessa uudistuksessa vuosilomalakiin lisätään jälleen uusi irrallinen osakokonaisuus, joka lisää työnantajalle aiheutuvia kustannuksia ja monimutkaistaa sääntelyä entisestään. Myös tältä osin on selvää, että nyt tehtävä uudistus olisi tullut toteuttaa hallitusohjelman mukaisesti kokonaisuudistuksena, joka olisi mahdollistanut lainsäädännön yksinkertaistamisen.

2. Esityksen vaikutusarviointeihin liittyvät huomiot

Esityksen vaikutusarviointeja koskevassa osiossa on arvioitu, että nyt esitettävistä muutoksista aiheutuu työnantajille noin 22 miljoonan euron kustannukset, joista yksityisen sektoriin yrityksiin kohdistuu noin 18 miljoonaa euroa. Lisäksi muutosten arvioidaan pitkällä aikavälillä johtavan 500-1000 hengen työllisyyden vähenemään. Tilanteessa, jossa Suomen työmarkkinoiden ja talouden keskeinen ongelma on alhainen työllisyysaste, joka pitäisi saada nostettua lähemmäksi 80 prosenttia, ei esitettäviä muutoksia voida pitää tarkoituksenmukaisina.

3. Esitys lisää järjestäytymättömien ja järjestäytyneiden yritysten eriarvoisuutta

Esityksen mukaisesti jatkossa nyt säädettävien uusien vuosilomaa täydentävien lisäpäivien antamiseen sovelletaan vuosiloman antamista koskevia säädöksiä. Lisäpäiviltä maksettavan korvauksen maksamiseen sovelletaan vuosilomapalkan ja lomakorvauksen maksamisen ajankohtaa koskevia säännöksiä. Sääntelytavan osalta Suomen Yrittäjillä ei ole huomautettavaa esitykseen.

Toteamme kuitenkin, että esityksen perusteluissa on todettu, että mainitut ja sovellettavat vuosiloman antamista sekä vuosilomapalkan ja lomakorvauksen maksamisen ajankohtaa koskevat säännökset ovat semidispositiivisia. Tältä osin siis työnantajien ja työntekijöiden valtakunnallisilla yhdistyksillä on oikeus sopia toisin vuosilomalain säännöksistä poikkeavasti. Näissä tapauksissa työnantaja, jonka on noudatettava työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella, saa noudattaa kyseisiä työehtosopimuksen määräyksiä, mutta kuitenkin vain silloin, jos määräyksen soveltaminen ei edellytä paikallista sopimista. Vuosilomalain 31 §:ään, jossa säädetään yleissitovaa työehtosopimusta noudattavan yrityksen mahdollisuudesta paikalliseen sopimiseen, ei mietinnössä esitetä muutoksia.

Tältä osin on huomattava, että esityksen mukainen uudistus ei toteuta myöskään hallitusohjelman tavoitetta saattaa yleissitovaa työehtosopimusta noudattavat työnantajat yhdenvertaiseen asemaan järjestäytyneiden työnantajien kanssa paikallisen sopimisen osalta. Esityksen mukaiset uudistukset päinvastoin lisäävät järjestäytymättömien ja järjestäytyneiden yritysten välistä eriarvoisuutta niissä tapauksessa, joissa yleissitova työehtosopimus sallii paikallisen sopimisen vuosiloman antamisen sekä vuosilomapalkan ja lomakorvauksen maksamisen, sekä jatkossa myös nyt säädettävien korvaavien lomapäivien antamisen ja niistä maksettavan korvauksen maksamisen ajankohdan osalta työehtosopimuksen määräyksistä poiketen.

Kunnioittavasti,

Suomen Yrittäjät

Atte Rytkönen
Asiantuntija, työmarkkinat ja työlainsäädäntö